

OSALLISTUMINEN ILMASTOLAIN SUUNNITELMIIN JA TOTEUTUKSEEN

MITEN KANSALAISTEN TULISI SAADA VAIKUTTAA ILMASTOSUUNNITELMIIN TAI NIIDEN TOTEUTUKSEEN?

Ilmastolain tulisi taata osallistumisoikeudet kaikkiin ilmastotoimiin liittyvissä päätöksissä. Tämä velvoite olisi ilmastolaissa tarpeen ulottaa niin kansalliselle tasolle, kuin kuntien työhön. . Vaikuttamiseen tarvitaan niin helppokäyttöisiä digitaalisia kuulmeisalustoja, kuin mahdollisuus keskustella suunnitelmien sisällöistä.

MISSÄ VAIHEESSA OSALLISTUMISEN PITÄISI OLLA MAHDOLLISTA?

VAIHEITA OVAT MUUN MUASSA ILMASTOLAIN MUKAISTEN SUUNNITELMIEN JA TOIMIEN SUUNNITTELU, VALMISTELU JA TOTEUTUS.

Aito kuuleminen on mahdollistettava suunnitelmien laadinnan eri vaiheissa ja kansalaisten tulee saada myös tieto siitä, miten kuuleminen on lopputulokseen vaikuttanut. Ilmastopolitiikan prosesseihin tulee ilmastolaissa säätää velvoite suunnitella kansalaisten kuuleminen osana työtä, jolloin varmistetaan johdonmukainen ja vaikuttava kuulemismenettely läpi prosessin.

MITEN MIELESTÄSI VOITAIHIN VARMISTAA KAIKILLE MAHDOLLISUUS OSALLISTUA ILMASTOLAISSA MÄÄRITELTYJEN ILMASTOSUUNNITELMIEN SUUNNITTELUUN IÄSTÄ, KOULUTUKSESTA, AMMATISTA TAI ASUINPAIKASTA RIIPPUMATTA?

Osallistumisen pitää olla mahdollista eri kielillä, jotta myös kielivähemmistöihin kuuluvat voivat ilmaista näkemyksiään ilmastotoimista. Ilmastotoimien osallisuuden suunnittelussa pitäisi jatkossa panostaa nykyistä huomattavasti enemmän siihen, että ilmastotoimien kommentointi on mahdollista monenlaisilla pohjatiedoilla. Päätösten ja ehdotusten taustoittavan tiedon tulee olla selkeää ja helposti ymmärrettävää. Tämä on helpompi varmistaa, kun osallisuus kytketään ilmastolailla osaksi kaikkea ilmastotoimien valmistelua.

Tapa lisätä matalan kynnyksen osallistumista ilmastotoimien kommentointiin on kyselyiden jatkaminen. Suunnitelmien kommentointia voisi levittää yhteistyössä niin, että ilmastotoimien kommentointiin osallistutaan koulu- ja työpäivien aikana.

KUINKA OSALLISTUMINEN VOITAIHIN TURVATA ERITYISRYHMILLE, KUTEN LAPSILLE, VAMMAISILLE JA IKÄÄNTYNEILLE?

Osallistumista pitää suunnitella alusta asti yhdessä näiden ryhmien kanssa ja yhteistyössä heitä edustavien tahojen kanssa. Ilmastomuutos vaikuttaa merkittävästi tulevien sukupolvien elämään, ja siksi lasten ja nuorten kuuleminen ilmastomuutokseen liittyvässä päätöksenteossa on keskeistä.

Ilmastomuutoksen mekanismeista ja vaikutuksista on tarpeen lisätä opetusta ja keskustelua kouluissa, sillä monen nuoren mukaan ilmastoasioista ei saa koulussa tarpeeksi tietoa.

MITÄ MIELTÄ OLET KANSALAISSAADIN KÄYTÖSTÄ ILMASTOLAIN YHTEYDESSÄ?

KANSALAISRAATI ON YKSI ESITETTY IDEA OSALLISTUMISEN VAHVISTAMISEKSI. SE KOOTTAISIIN SATUNNAISOTANNALLA KANSALAISISTA, JOTKA KESKUSTELISIVAT ILMASTOLAISTA ENNEN PÄÄTÖSTEN TEKEMISTÄ. KANSALAISRAATI VOISI TOIMIA ESIMERKIKSI SUUNNITELMIEN VALMISTELUN YHTEYDESSÄ.

Kansalaisraatien käytöstä on erilaisia esimerkkejä muun muassa Iso-Britannian ilmasto- ja Turun kaupungin liikennesuunnittelussa. Kansalaisraadien etuna on vuorovaikutus, asiantuntijoiden, kansalaisten ja päättäjien välinen keskustelu sekä aiheisiin syventyminen tutkitun tiedon pohjalta. Kansalaisraati lisäisi kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja ollessaan aidosti satunnaisotannalla koottu, mutta edustava, kokoaisi ilmastokeskusteluun erilaisia ääniä ja edustavuutta.

Kansalaisraadien lisäksi osallistumista tulisi vahvistaa lasten raadilla ja nuorten raadilla. Lapset ja nuoret ovat ilmastotoimissa erityisiä osallisia ja ihmisoikeuksien näkökulmasta ilmastonmuutos uhkaa eniten heidän tulevaisuuttaan ja oikeuksiaan, mutta heillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa äänestämällä tai asettumalla ehdolle.

MITÄ SEURAAVISTA OSALLISTUMISEN TAVOISTA VOISIT ITSE AJATELLA KÄYTTÄVÄSI, JOS HALUAISIT OSALLISTUA ILMASTOLAIN TOTEUTTAMISEEN?

Kansalaisraati

Muu pysyvä ryhmä, joka koostuisi kansalaisista

Kirjalliset lausunnot

lausuntopalvelu.fi

Nuortenideat.fi

Verkkokyselyt (esim. Otakantaa.fi-kyselyt)

Sosiaalinen media

Ministeriöiden sivuilla

Live-tapahtumat

Joku muu, mikä?

Muu, mikä: Nuoret ovat toivoneet verkossa olevien kanavia ja sovellusten käyttöä ilmastoviestintään. Helposti saatavilla oleva ajankohtainen tieto mahdollistaa sen, että nuoret voivat keskustella ilmastonmuutokseen liittyvistä asioista lähipiirinsä kanssa, kuulla erilaisia näkemyksiä, oppia aiheesta lisää ja kertoa oikeaa tietoa muille. Nuoret ovat myös toivoneet kysymyspalstaa, jossa voi kysyä itseään mietityttäviä tai huolestuttavia kysymyksiä ilmastonmuutoksesta.

TIEDONSAANTI ILMASTOSUUNNITELMISTA

KUINKA TIETOA VOITAIISIIN TARJOTA MAHDOLLISIMMAN SELKEÄSTI JA KATTAVASTI TIEDONPYYTÄJÄN TARPEISIIN VASTATEN? LISTAA KONKREETTISIA IDEOITA SELKEÄSTÄ JA KATTAVASTA TIEDON TARJOAMISESTA ALLA.

Tiedon on tärkeä olla ymmärrettävää, taustoitettua ja selkeää. Ilmastopaneelin tieteellisten raporttien, luotettavan ja kansantajuisen ilmastotiedon tarjoaminen vaikuttaisi tiedonsaantiin hyvin. Suomesta puuttuu yksi taho tai alusta, joka seuraa ilmastonmuutosasioita ja päivittää niitä

nähtäville. Sivustolle tulisi koota kansantajuista tietoa siitä, mistä ilmastonmuutoksessa on kyse, kuinka ilmiö vaikuttaa tulevaisuudessa ja miten ilmastonmuutosta voi torjua. Tietovarannon kautta yleisölle pitäisi olla mahdollista seurata ja siten arvioida ilmastotoimien etenemistä: kuinka ilmastotoimet ovat edenneet tai vaihtoehtoisesti pysähtyneet.

Ilmastonmuutostiedot tulee tuoda osaksi kaikkea toimintaa, ei jättää vain ilmastoasioiden sektorille. Monessa maassa on kokemuksia ajankohtaisen ilmastotilanteen katsausten antamisesta uutisten yhteydessä, painetussa mediassa tai säätiedotuksissa. Koronavilkku-aplikaatio antaa kaikille samaa tietoa terveyskriisin etenemisestä ja siltä suojautumisesta. Säätovaroitusjärjestelmä on viety puhelinaplikaatioiksi monissa globaalien etelän maissa Suomen Ilmatieteenlaitoksen tuella. Suomessa tarvittaisiin ladattava puhelinaplikaatio, jonka kautta viranomaisen koordinoimana lähetetään ajatasaista ilmastonmuutokseen liittyvää tietoa ja uutisointia.

MISSÄ MUODOSSA JA MILLÄ TAVALLA HALUAISIT SAADA TIETOA ILMASTOLAIN SUUNNITELMISTA

- Videomateriaali
- Ilmastovuosikertomus

OIKEUDENMUKAINEN SIIRTYMÄ KOHTI HIILINEUTRAALIA YHTEISKUNTAA

MITEN SINÄ KUVAILISIT, MITÄ OIKEUDENMUKAINEN SIIRTYMÄ TARKOITTAÄ?

Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta ilmastolain tulee edistää ihmisoikeuksia sekä oikeudenmukaista vastuuta kasvihuonepäästöjen hillinnässä. Ilmastotoimet vaikuttavat eri osissa Suomea eri tavoin lasten ja nuorten elämään. Oikeudenmukaisen siirtymän periaate ilmastotoimissa tunnistaa, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuuksia koulutukseen, työhön, toimeentuloon, vapaa-aikaan ja hyvinvointiin perheessään.

MITÄ SOSIAALINEN OIKEUDENMUKAISUUS MIELESTÄSI TARKOITTAÄ?

Kansainvälisen yhteisön on jaettava vastuu ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja siihen sopeutumisesta, jotta nykyisillä ja tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus elää ihmisarvoista ja hyvää elämää. Vaikutukset ovat vakavia erityisesti kehitysmaiden köyhille ja haavoittuville ryhmille. Ilmastonmuutoksen ratkaisujen tulee perustua oikeudenmukaiseen vastuunjakoon. Ilmastolaissa on tarpeen määritellä kansainvälisen ilmastorahoituksen määrää ja mekanismeja. Ilman kansainvälistä ilmastorahoitusta, ei globaali oikeudenmukaisuus Suomen ilmastotoimissa näy riittävästi.